

Pétrus «1»

«Rosul Pétrus yazghan birinchi mektup»

¹ Eysa Mesihning rosuli bolghan menki Pétrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya we Bitiniye ölkiliride tarqaq yashawatqan musapir bendilerge salam. □ ■

² Siler Xuda'Atining aldin bilgini boyiche tallinip, Roh teripidin pak-muqeddes qilindiglar. Buningdin meqset, silerning Eysa Mesihning itaitide bolushunglar we qénining üstünglarga sépilishi

□ **1:1** «Eysa Mesihning rosuli bolghan menki Pétrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya we Bitiniye ölkiliride tarqaq yashawatqan musapir bendilerge salam» — «tarqaq musapirlar» toghruluq «Yaqup» tiki «kirish söz» imizni körüng. «Tarqaq musapirlar» — Asuriyening we keyinki Babil impériyesidin bashlap, Israilning on ikki qebilisi dunyaning herqaysi bulung-puchqaqlirigha tarqilip ketkenidi. Pelestin'ge qaytip kelmey, chet yerlerde qalghan Yehudiylar «tarqaq musapirlar» (grék tilida «diaspora») dep atilatti. Lékin mushu yerde «tarqaq yashawatqan musapir bendiler» köchme menide ishilitidu, shundaqla xette tilgha élin'ghan jaylarda turuwatqan barliq étiqadchilarni körsitidu, dep qaraymiz (2:10ni körüng). «Tarqaq yashawatqan musapir bendiler» bizningche: (1) étiqadchilar bu dunyada heqiqeten musapir salahiyetide yashaydu. Ular yurtimiz mushu yerde emes, jennette bolidu, dep bilidu; (2) étiqadchilar yer yüzidiki yurtlarning köpinchiside köp sanliqni teshkil qilmaydu, belki tarqaq «kichik bir pada»dek yashawatidu, dégenni körsitidu. «Kirish söz» imiznimu körüng. ■ **1:1** Yaq. 1:1.

üchündur. Méhir-shepqet we xatirjemlik silerge hessilep ata qilin'ghay! □ ■

Hayatliq ümidi

³ Özining zor rehimdilliki bilen, Eysa Mesihning ölümdin tirilishi arqiliq bizni yéngidin tughdurup, ölmes ümidke nésiwe qilghan Rebbimiz Eysa Mesihning Xuda'Atisigha mubarek-medhiyiler oqulghay! ■

⁴ Démek, siler üchün chirimes, daghsiz we solmas miras ershlerde saqlanmaqta. ■

⁵ Axir zamanda ashkarilinishqa teyyarlan'ghan nijat üchün, siler étiqadinglar bilen Xudaning qudriti arqiliq qoghdalmaqtisiler.

⁶ Siler bu *nijattin* zor shadlinisiler — gerche hazir zörür tépilghanda silerning herxil sinaqlar tüpeylidin qisqa waqit azab-oqubet chékishinglarga toghra kelsimu. ■

⁷ Altun haman yoqilip kétidighan nerse bolsimu, sapliqi ot bilen sinilidu. Shuninggha oxshash

□ **1:2** «Siler Xuda'Atining aldin bilgini boyiche tallinip, Roh teripidin pak-muqeddes qilindinglar» — «Roh» mushu yerde Xudaning Muqeddes Rohini körsitidu. «Buningdin meqset, silerning Eysa Mesihning itaitide bolushunglar we qénining üstünglarga sépilishi üchündur» — «Eysa Mesihning qénining üstünglarga sépilishi»: — démek, Eysa Mesihning qéni «Tewrat dewri»diki qurbanliqlarning qénidek, ademning bedini üstige emes, belki étiqad qilghuchilarning wijdan-qelbigé sépilidu, shuning bilen gunahlrinin pak bolidu («Yesh.» 52:15 we izahatini, «Ibr.» 9:13, 12:24ni körüng). ■ **1:2** Rim. 1:7; 1Kor. 1:3; Gal. 1:3; Ef. 1:2; 2Pét. 1:2; Yeh. 2. ■ **1:3** Rim. 6:23; 1Kor. 15:20; 2Kor. 1:3; Ef. 1:3; Yaq. 1:18. ■ **1:4** Kol. 1:5; 2Tim. 1:12. ■ **1:6** Rim. 5:3; Ibr. 10:37; 1Pét. 5:10; Yaq. 1:2.

altundin tolimu qimmatlik bolghan étiqadingslar sinilip ispatlinidu. Buning bilen u Eysa Mesih *qayta* ashkarilan'ghan waqtida medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet keltüridu. □ ■

⁸ Eysa Mesihni ilgiri körüp baqmighan bolsanglarmu, Uni söyüp keldinglar; we hazirmu Uni körmeysiler, lékin Uningha yenila étiqat qilip qelbinglar ipadiligüsiz shan-sherepke tolghan xushalliq bilen yayraydu.■

⁹ Shuning bilen siler étiqadingslarning nishani, yeni

□ **1:7** «Altun **haman yoqilip kétidighan nerse bolsimu, sapliqi ot bilen sinilidu. Shuningha oxshash altundin tolimu qimmatlik bolghan** étiqadingslar **sinilip ispatlinidu. Buning bilen u Eysa Mesih qayta ashkarilan'ghan waqtida medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet keltüridu**» — oqurmenlerge ayanki, altunning sapliqi yaki heqiqiy ikenliki ot bilen ispatlinidu. Xuda étiqadimizning heqiqiy yaki heqiqiy emeslikini bilidu, elwette, lékin Özining shan-sheripi hemde bizni bu jehette xatirjem qilish üçün bizni herxil sinaqlargha uchritidu. Muellip mushu sinaqlar toghruluq éytqan bolsimu, ularning étiqadidin guman qilghan emes, eksiche 8-ayette ularning étiqadigha ishenchini bildürüp, derweqe heqiqiy, sap ikenlikini éniq körsitidu. «Étiqadingslar... medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet keltüridu» — muellip mushu yerde bu «medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet» kimgé bolidighanliqini ochuq körsetmeydu. Bizningche étiqadimiz sinilishi arqiliq «medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet»ni hem Reb Özige hem bizlergimu keltüridu. Chünki étiqadimiz sinaqtin ötküzülse, bu Xudaning shapaiti hem küch-quddritidinla bolidu, shundaqla buning arqiliq uning shapaiti hem quddriti roshen bolidu we Xudaning ulughluqigha ispat bolidu (5-ayetni körüng). ■ **1:7** Yesh. 48:10; 1Kor. 3:13; Yaq. 1:3; 1Pét. 4:12. ■ **1:8** Yuh. 20:29.

jéninglarning nijatiga muyesser boluwatisiler. □

¹⁰ Silerge ata qilin'ghan bu méhir-shepqetni aldin éytqan *ilgiriki* peyghemberler bu nijat-qutquzulush toghrisida tepsiliy izden'gen, uni chüshinishke tirishqanidi. ■

¹¹ Ularda bolghan Mesihning Rohi ulargha Mesih kelgüside tartidighan azab-oqubetler we bulardin kéyinki kélidighan shan-sherepler toghrisida aldin'ala melumat bérip bésharet keltürginide, ular bu ishlarning qandaq yol bilen we qaysi zamanda yüz bérédighanliqi üstide izden'gen. □ ■

¹² Shuning bilen ulargha bu ishlarni aldin éytishi ular özliri üçün emes, belki silerning xizmit-inglarda bolghan, dep ayan qilin'ghan. Emdi

□ **1:9** «Shuning **bilen siler étiqadlarning nishani, yeni jéninglarning nijatiga muyesser boluwatisiler**» — mushu ayettin éniq körgili boliduki, nijatning hazir netijisi hem méwisi bar hemde kelgüside (5-ayette) Mesih qayta kelgende téximu mukemmellishidu (nijatning kelgüsidiki bext-beriketliri bolsa gunahning herqandaq tesiridin azad bolush, yéngi tende bolushni öz ichige alidu). Mushu yerde «jéninglarning nijati» belkim ademning ichki dunyasini körsitidu, démek, ademning oy-pikir, héssiyatliri we mizezining gunahning tesiridin azad bolushini körsitidu. ■ **1:10** Yar. 49:10; Dan. 2:44; Hag. 2:8; Zek. 6:12.

□ **1:11** «Ularda **bolghan Mesihning rohi ulargha Mesih kelgüside tartidighan azab-oqubetler we bulardin kéyinki kélidighan shan-sherepler toghrisida aldin'ala melumat bérip bésharet keltürginide, ular bu ishlarning qandaq yol bilen we qaysi zamanda yüz bérédighanliqi üstide izden'gen**» — «qandaq yol bilen» dégenning bashqa birxil terjimisi «kimning wujudida». Bu ayettin shu roshenki, Mesih téxi dunyagha kelmigini bilen, Tewrattiki peyghemberlarning bésharet bérishi Uning Rohi arqiliq bolghan; Mesihning Rohi ularda tursimu, ularning Mesihning kimliki yaki toluq salahiyiti toghruluq xewiri müjmel yaki yoq déyerlik idi. ■ **1:11** Zeb. 22:6; Yesh. 53:3; Dan. 9:24.

bügünki künde bu ishlar ershtin ewetilgen Muqeddes Rohning küchi bilen silerge xush xewerni yetküzgüchiler arqiliq silerge jakarlandi. Hetta perishtilermu bu ishlarning tégi-tekini sepsélip chüshiniwélishqa telpünmekte. □ ■

Pakyashanglar

13 Shunga, zéhinliringlarning bélini baghlap, özünglarni segek-salmaq tutunglar, ümidinglarni Eysa Mesih qayta körün'gen künide silerge élip kélidighan bext-shapaetke pütünley baghlanglar. □ ■

14 *Xudaning* itaetmen perzentliri süpitide, ilgiriki ghapilliq chaghliringlardikidek hawayi-heweslerge bérilmenglar.

15 Eksiche, silerni chaqirghuchi pak-muqeddes bolghan'gha oxshash barliq yürüş-turushinglarda özünglarni pak-muqeddes tutunglar. ■

16 Chünki *muqeddes yazmilarda*: «Pak-muqeddes bolunglar, chünki Men pak-muqeddesturmen» dep xatirilen'gen. ■

□ **1:12** «Shuning bilen ulargha bu ishlarni aldin éytishi ular özliri üçün emes, belki silerning xizmitinglarda bolghan, dep ayan qilin'ghan» — «bu ishlar» dégenlik peyghemberler aldin'ala éytqan Mesihning ölümi (azab-oqubetliri) arqiliq bolghan barliq nijatliq ishlar, jümlidin «Muqeddes Rohning küchi bilen» xush xewerni yetküzüshni körsetse kérek. ■ **1:12** Ros. 2:4; Ef. 3:10.

□ **1:13** «ümidinglarni Eysa Mesih qayta körün'gen künide silerge élip kélidighan bext-shapaetke pütünley baghlanglar» — «pütünley baghlanglar» dégenning bashqa xil terjimisi: «axirghiche baghlanglar». ■ **1:13** Luqa 12:35; Ef. 6:14. ■ **1:15** Luqa 1:75.

■ **1:16** Law. 11:44,45; 19:2; 20:7.

17 Siler dua qilghininglarda kishilarning herbirining ish-herikitige qarap yüz-xatire qilmay Soraq Qilghuchini «Ata» dep chaqiridikensiler, undaqa bu dunyada musapir bolup yashawatqan waqtinglarni *Uning* qorqunchida ötküzüglar. ■

18 Chünki silerge melumki, siler ata-bowiliringlar teripidin silerge qaldurulghan ehmiyetsiz turmushning *qulluqidin* azad boldunglar. Bu, qimmitini haman yoqitidighan altun yaki kümüshtek nersilerning tölimi bilen bolghan emes, □ ■

19 belki qimmetlik qéni bilen, yeni kem-kütisiz we daghsiz qoza kebi Mesihning qimmetlik qénining bedilige keldi. ■

20 U derweqe dunya apiride qilinishtin ilgirila *Xuda teripidin* shu süpitide tonulghan, hazir U zamanlarning mushu axirqi waqitlirida siler üçün *bu dunyagha ewetilip* ashkara qilindi. □ ■

21 Siler Uning arqiliq Uni ölümdin tirildürüp, Uninggha shan-sherep bergen Xudagha étiqad qiliwatisiler. Xudaning *shuni qilghini* étiqadinglar we ümidinglar Özige baghlansun üçündür. ■

22 Siler heqiqetke itaet qilghanliqinglardin qel-

■ **1:17** Qan. 10:17; 2Tar. 19:7; Ayup 34:19; Ros. 10:34; Rim. 2:11; Gal. 2:6; Ef. 6:9; Kol. 3:25. □ **1:18** «haman **qimmitini yoqitidighan altun yaki kümüshtek nersiler**» — grék tilida «haman chiriydighan altun yaki kümüshtek nersiler». ■ **1:18**

1Kor. 6:20; 7:23. ■ **1:19** Ros. 20:28; Ibr. 9:12; Weh. 1:5. □ **1:20** «U zamanlarning mushu axirqi waqitlirida siler üçün **bu dunyagha ewetilip ashkara qilindi**» — «zamanlarning mushu axirqi waqitliri» dégenlik Eysa Mesihning birinchi qétim bu dunyagha kélishidin tartip, ikkinchi qétim kélishigiche bolghan waqit, yeni «Injil dewri»ni körsitidu. ■ **1:20** Rim. 16:25; Ef. 1:9; 3:9; Kol. 1:26; 2Tim. 1:9; Tit. 1:2. ■ **1:21** Ros. 2:33; Fil. 2:9.

■ **1:17** Qan. 10:17; 2Tar. 19:7; Ayup 34:19; Ros. 10:34; Rim. 2:11; Gal. 2:6; Ef. 6:9; Kol. 3:25. □ **1:18** «haman **qimmitini yoqitidighan altun yaki kümüshtek nersiler**» — grék tilida «haman chiriydighan altun yaki kümüshtek nersiler». ■ **1:18** 1Kor. 6:20; 7:23. ■ **1:19** Ros. 20:28; Ibr. 9:12; Weh. 1:5. □ **1:20** «U zamanlarning mushu axirqi waqitlirida siler üçün **bu dunyagha ewetilip ashkara qilindi**» — «zamanlarning mushu axirqi waqitliri» dégenlik Eysa Mesihning birinchi qétim bu dunyagha kélishidin tartip, ikkinchi qétim kélishigiche bolghan waqit, yeni «Injil dewri»ni körsitidu. ■ **1:20** Rim. 16:25; Ef. 1:9; 3:9; Kol. 1:26; 2Tim. 1:9; Tit. 1:2. ■ **1:21** Ros. 2:33; Fil. 2:9.

binglarni paklap, qérindashlarni söyidighan saxti-siz méhir-muhabbetke kirishtinglar; shunga, bir-biringlarni chin qelbinglardin qizghin söyünglar.

■
 23 Chünki siler yéngiwashtin tughuldunglar — bu chirip kétidighan uruq arqiliq emes, belki chirimas uruq, yeni Xudaning hayatiy küchke ige we menggü turidighan söz-kalami arqiliq boldi. □ ■

24 Chünki *xuddi muqeddes yazmilarda yézilghinidek*:

«Barliq et igiliri ot-chöptur, xalas,
 Ularning barliq shan-sheripi daladiki gülge oxshash;

Ot-chöp solishidu, gül xazan bolidu, ■

25 Biraq Rebning söz-kalami menggüge turidu!»

Silerge yetküzülgen xush xewerde jakarlan'ghan söz-kalam del shudur. □

■ 1:22 Rim. 12:10; Ef. 4:3; Ibr. 13:1; 1Pét. 2:17. □ 1:23 «Chünki siler yéngiwashtin tughuldunglar — bu chirip kétidighan uruq arqiliq emes, belki chirimas uruq, yeni Xudaning hayatiy küchke ige we menggü turidighan söz-kalami arqiliq boldi» — mushu yerde «chirip kétidighan uruq» dégenning menisi belkim «haman ölüp kétidighan insanlar (chirip kétidighan et igiliri)»ni körsitishi mumkin — démek, héchkim étiqadchi bolghan ata-anisidin yaki melum millettin (mesilen, Yehudiylardin) tughulghanliqi bilen yéngi hayatqa érishmeydu. Her adem özi étiqad bilen «qayta (yéngidin) tughulushi» kérektur. ■ 1:23 Yaq. 1:18; 1Yuh. 3:9.

■ 1:24 Yesh. 40:6-8; 1Kor. 7:31; Yaq. 1:10; 4:14; 1Yuh. 2:17.

□ 1:25 «Barliq et igiliri ot-chöptur, xalas, ularning barliq shan-sheripi daladiki gülge oxshash; ot-chöp solishidu, gül xazan bolidu, biraq Rebning söz-kalami menggüge turidu!» — bu sözler «Yesh.» 40:6, 8 (LXX)tin neqil keltürülgen.

2

1 Shuning üçün siler barliq rezillik, barliq mekkarliq, saxtipezlik, hesetxorluq we hemme töhmetxorluqlarni tashlap, ■

2-3 Rebning méhribanliqini tétip bilgenikensiler, xuddi yéngi tughulghan bowaqlardek bolup *Xudaning* söz-kalamidiki sap sütke teshna bolunglar. Buning bilen, siler nijatning *kamalitige* yétip ösisiler. □ ■

4 Emdi siler Uninggha, yeni ademler teripidin erzimes dep tashlinip, lékin Xuda teripidin tallan'ghan we qedirlen'gen tirik tash Bolghuchining yénigha kélip □ ■

5 siler özünglarmu tirik tashlar süpitide bir rohiy ibadetxana qilinshqa, Eysa Mesih arqiliq Xudani xursen qilidighan rohiy qurbanliqlarni sunidighan muqeddes kahin qataridikiler bolushqa

■ **2:1** Mat. 18:3; Rim. 6:4; 1Kor. 14:20; Ef. 4:23; Kol. 3:8; Ibr. 12:1. □ **2:2-3** «Rebning méhribanliqini tétip bilgenikensiler»

— «Zeb.» 34:8. «xuddi yéngi tughulghan bowaqlardek bolup *Xudaning* söz-kalamidiki sap sütke teshna bolunglar» — «Xudaning söz-kalamidiki sap süt» yaki «rohiy sap süt». «buning bilen, siler nijatning kamalitige yétip ösisiler» — «nijat» toghruluq «kirish söz» we «qoshumche söz»imizni körüng. ■ **2:2-3** Zeb. 34:8 □ **2:4** «Emdi siler Uninggha, yeni ademler teripidin erzimes dep tashlinip, lékin Xuda teripidin tallan'ghan we qedirlen'gen tirik tash Bolghuchining yénigha kélip...»

— «tirik tash Bolghuchi» Eysa Mesihni körsitidu, elwette. U Xudaning salmaqchi bolghan ibadetxanisining tirik ul téshidur. Barliq étiqadchilar Uning üstige sélinip hemde Uning bilen baghlinip «Xudaning tirik, künmu-kün ösüwatqan (rohiy) ibadetxanisi» bolushqa qurulmaqta. ■ **2:4** Ef. 2:20.

quruluwatisiler; □ ■

⁶ Chünki muqeddes yazmilarda mundaq déyilgen:

—

«Mana, tallan’ghan, qedirlen’gen bürjek ul téshini Zion’gha qoydum.

Uninggha étiqad qilghuchi herkim hergiz yerge qarap qalmaydu». □ ■

⁷⁻⁸ Emdi étiqad qilghuchi bolghan silerge nisbeten *tashning* qediri bolidu. Lékin *Uninggha* étiqad qilmaydighanlarga nisbeten U *muqeddes yazmilarda déyilginidek* boldi: —

«Tamchilar erzimes dep tashliwetken bu tash, Burjek ul téshi bolup tiklendi!»,

We: — «*Bu tash* kishilerge putlikashang tash, Ademni yiqitidighan qoram tash bolidu».

Chünki *mushundaq kishiler Xudaning* söz-kalamigha itaet qilmasliqi tüpeylidin putliship

□ 2:5 «siler özüngharmu **tirik tashlar süpitide bir rohiy ibadetxana qilinshqa, Eysa Mesih arqiliq Xudani xursen qilidighan rohiy qurbanliqlarni sunidighan muqeddes kahin qataridikiler bolushqa quruluwatisiler**» — «rohiy qurbanliqlar» qoy-kalilardin emes, belki Xudagha sun’ghan rehmet-medhiyiler we xizmitidiki ishlar, shundaqla bashqilargha körsetken méhir-muhebbet, xeyr-saxawetlik ishlardin bolidu. «Muqeddes kahinliq qataridikiler» «Lawiylar»din bolghan kahinliq emes, yéngi ehdigé baghlan’ghan rohiy kahinliq tüzümidin bolidu. ■ 2:5 Rim. 12:1; Ibr. 3:6; 12:28; Weh. 1:6; 5:10. □ 2:6

«Mana, tallan’ghan, qedirlen’gen bürjek ul téshini Zion’gha qoydum. Uninggha étiqad qilghuchi herkim hergiz yerge qarap qalmaydu» — «Yesh.» 28:16ni körüng. «Zion» — Qedimki Israilning paytexti, Yérusalémning yene bir atilishidur. ■ 2:6 Yesh. 28:16.

yiqilidu; ularning bundaq bolushi aldin békitilgundur. □ ■

⁹ Lékin siler bolsanglar *Xuda* tallighan bir jemet, shahane bir kahinliq, pak-muqeddes bir el, shundaqla Özige alahide xas bolghan bir xelqsiler; buning meqsiti, silerni qarangghuluqtin Özining tilsimat yoruqluqigha chaqirghuchining peziletirini namayan qilishinglardin ibaret. □ ■

¹⁰ Burun siler bir xelq hésablanmaytinglar, lékin hazir Xudaning xelqsiler; burun *Xudaning* rehim-shepquitige érishmigenidinglar, lékin hazir érishtinglar. □ ■

Xudaning sadiq xizmetkarliri bolunglar

¹¹ I söyümlüklirim, siler bu dunyagha musapir we méhmandursiler, silerdin ötünümenki, roh-

□ **2:7-8** «Emdi étiqad qilghuchi bolghan silerge nisbeten tashning qediri bolidu» — yaki, «Bu ul téshi étiqad qilghan silerge nisbeten qimmatliktur». «Tamchilar **erzimes dep tashliwetken bu tash, burjek ul téshi bolup tiklendi!**», we: — «Bu tash kishilerge putlikashang tash, ademni yiqitidighan qoram tash bolidu» — «Zeb.» 118:22, «Yesh.» 8:14. ■ **2:7-8** Zeb. 118:22; Mat. 21:42; Ros. 4:11; Rim. 9:33; Yesh. 8:14. □ **2:9**

«**lékin siler bolsanglar Xuda tallighan bir jemet, shahane bir kahinliq, pak-muqeddes bir el, shundaqla Özige alahide xas bolghan bir xelqsiler; buning meqsiti, silerni qarangghuluqtin Özining tilsimat yoruqluqigha chaqirghuchining peziletirini namayan qilishinglardin ibaret**» — «Mis.» 19:5-6, 23:22 (LXX), «Yesh.» 43:20-21, «Mal.» 3:17ni körüng. ■ **2:9**

Mis. 19:5; Qan. 7:6; 14:2; 26:18; Ef. 1:14; Weh. 1:6; 5:10.

□ **2:10** «**Burun siler bir xelq hésablanmaytinglar, lékin hazir Xudaning xelqsiler; burun Xudaning rehim-shepquitige érishmigenidinglar, lékin hazir érishtinglar**» — «Hosh.» 1:6-9, 2:23ni körüng. ■ **2:10** Hosh. 2:1; 2:25; Rim. 9:26.

qelbinglar bilan qarshilishidighan etliringlardiki neps-shehwetlerdin özünlarni yiraq tutunglar.

□ ■

12 Yürüş-turushunglar étiqadsizlar arisida ésil-peziletlik bolsun. Mushundaq qilghanda, gerche ular silerge yamanliq qilghuchilar dep töhmet qilsimu, del töhmet qilghan ishlarda silerning yaxshi emelliringlarga qarap, *Xudaning* ularni *oyghitip* yoqlaydighan künide uni ulughlishi mumkin. □ ■

13-14 Shunga Rebning hörmitide insanlar arisidiki herbir hakimiyetning tüzümige, meyli eng yuqiri

□ **2:11** «silerdin **ötünümenki, roh-qelbinglar bilan qarshilishidighan etliringlardiki neps-shehwetlerdin özünlarni yiraq tutunglar**» — grék tilida «roh-qelb» mushu yerde «jan» bilen ipadilinidu. «Etliringlardiki (yaki peqet «etlerdiki») neps-shehwetler» — oqurmenlarning éside barki, Injilda «et» bolsa adette «gunahning qorali», yeni gunah etlimizni qoral qilip u arqiliq bizni azduridighanliqi we bashquridighanliqini körsitidu. «Rimliqlargha»diki «kirish söz»ni körüng. ■ **2:11** Rim. 13:14; Gal. 5:16. □ **2:12** «**Yürüş-turushunglar étiqadsizlar arisida ésil-peziletlik bolsun**» — «étiqadsizlar» mushu yerde «yat ellikler» yaki «yat eller» dégen söz bilen ipadilinidu. Adette bu söz «Yehudiy bolmighan eller»ni körsitidu, lékin mushu yerde köchme menide ishlitilidu. «Mushundaq **qilghanda, gerche ular silerge yamanliq qilghuchilar dep töhmet qilsimu, del töhmet qilghan ishlarda silerning yaxshi emelliringlarga qarap, Xudaning ularni oyghitip yoqlaydighan künide uni ulughlishi mumkin**» — «Xudaning oyghitip yoqlaydighan küni» dégenlik grék tilida «yoqlash küni» dégen söz bilen ipadilinidu. Xudaning ademni «yoqlighanda» ikki xil netijining biri bolidu: (1) bext-beriket, Xuda shapaitini alahide körsitip, insanni towa qilishqa oyghitidu; (2) Xuda ademning gunahlini jazalaydu. Mushu yerdiki netije yaxshi bolghachqa, «oyghitip yoqlax» dep terjime qilduq. ■ **2:12** Mat. 5:16; Luqa 1:68; 19:44; Rim. 12:17; 2Kor. 8:21; Fil. 2:15; Tit. 2:8; 1Pét. 3:16.

menseptiki padishahqa bolsun yaki u teyinligen hoquqdarlarga bolsun boysununlar. Chünki bu hoquqdarlar *padishah* teripidin yaman ish qilghuchilarni jazagha tartish, yaxshi ish qilghuchilarni hürmetke sazawer qilish üçün teyinlen'gendur. ■

15 Chünki Xudaning iradisi shundaqki, yaxshi emelliringlar bilen nadan ademlarning orunsiz shikayetlerini tuwaqlashtur. ■

16 Siler erkin-azad bolghininglar bilen, bu erkinliklarni yamanliq qilishning bahanisi qiliwalmanglar, belki Xudaning quli süpitide bolup, □ ■

17 Barliq insanlarni hürmetlenglar, *étiqadchi* qérindashliringlarga méhir-muhebbet körsitinglar, Xudadin qorqunglar, padishahni

■ **2:13-14** Rim. 13:1; Tit. 3:1. ■ **2:15** Tit. 2:8. □ **2:16** «Siler erkin-azad bolghininglar bilen,...» — bizningche, shübhisizki, rosul Pétrus mushu yerde Reb Eysaning «Mat.» 17:24-27de öziğe éytqan sözlirini eslitidu. «Qoshumche söz»imizni körüng. «**bu erkinliklarni yamanliq qilishning bahanisi qiliwalmanglar**» — grék tilida «bu erkinliklarni yamanliq qilishning niqabi qiliwalmanglar». «**belki Xudaning quli süpitide bolup...**» — «Xudaning quli» toghrisida: — oqurmenlerge éniqki, Tewrat-injil boyiche Xudaning qulluqida bolush ademning toluq erkinliki, öz ixtiyarliqi bilen bolmisa «Xudaning qulluqida bolush» hésablanmaydu. Xudaning qulluqida bolush insanlarga nisbeten ulugh imtiyazdin ibarettur. Chünki Mesih köp yerlerde «Perwerdigarning quli» dep atilidu (mesilen, «Yesh.» 42:1de we bashqa köp yerlerde). Tewratta, Yeshaya peyghemberning kitabidiki «Perwerdigarning quli» toghru-luq bésharetlerni körüng). ■ **2:16** Yuh. 8:32; Rim. 6:18; Gal. 5:1.

hürmetlenglar. □ ■

Eysa Mesih sewr qilishning ülgisidir

¹⁸ Qullar, xojayinliringlarga toluq qorqunch bilen boysununglar — yalghuz méhriban we xush péil xojayinlarchila emes, belki térikkek xojayinlarchimu boysununglar. □ ■

¹⁹ Chünki eger birsi Xuda aldida pak wijdanliq bolush üçün naheq azab-oqubet chekse hemde bulargha sewr-taqet qilsa, bu Xudani xursen qilidu. □ ■

□ **2:17 «Xudadin qorqunglar, padishahni hürmetlenglar»** — Xudaning qorqunchi bolmisa hökümdarlarni hürmetlesh peqet insandarin qorqush bolidu, xalas. Mesilen, rosul Pétrusning «Ros.» 4:19de xatirilen'gen sözlirini körüng. ■ **2:17** Mat. 22:21; Rim. 12:10; Ef. 4:3; Ibr. 13:1; 1Pét. 1:22; 5:5. □ **2:18 «Qullar, xojayinliringlarga toluq qorqunch bilen boysununglar»** — «qullar» dégen söz mushu yerde hem qullarni hem öy xizmetkarlirini öz ichige alidu. «toluq qorqunch bilen boysununglar» — «toluq qorqunch bilen» dégen sözler grék tilida «barliq qorqunch bilen» dégen bilen ipdilinidu. Menisi shübhisizki, qullarning xojayinlirini hürmetlishide **Xudadin qorqushning** türtkisi bolushi kérek. Mesilen, «Kol.» 3:22 we «Ef.» 6:5-7ni körüng. ■ **2:18** Ef. 6:5; Kol. 3:22; 1Tim. 6:1; Tit. 2:9. □ **2:19 «eger birsi Xuda aldida pak wijdanliq bolush üçün naheq azab-oqubet chekse...»** — buning ikki menisi bolushi mumkin: — (1) bu adem wijdani arqiliq melum bir ishning Xudaning iradisi ikenlikini bilip, bu yaxshi ishqa emel qilidu, lékin xojayini yaxshi qilghinini chüshenmeyla uni jazalaydu; qul bu naheqlikke sewr-taqet qilidu; (2) qul-xizmetkar xizmitini yaxshi, puxta qilsimu, xojayin beribir uninggha qopal muamile qilidu. Qul-xizmetkar qorqunchtin emes, belki Xudani xursen qilish üçün, Hemmige Qadirning Özi bu yaman ishlargha Öz yaxshi meqsetliri bilen yol qoyghanliqigha iman keltürüp, bu yaman muamilige sewr-taqet qilip chidap, xojayinini kechüriwétidu. ■ **2:19** Mat. 5:10.

20 Chünki eger siler gunah ötküzüp, tégishlik urulghininglarda, uninggha berdashliq bersenglar, buning maxtan'ghudek némisi bar! Lékin yaxshi ishlarni qilib azab-oqubet cheksenglar hemde uninggha berdashliq bersenglar, u Xudani xursen qilidu. ■

21 Chünki siler del shuninggha chaqirildinglar. Chünki Mesihmu siler üçün azab-oqubet chékip, silerni Özining izidin mangsun dep, silerge ülge qaldurdi; ■

22 «U gunah sadir qilip baqmighan, Uning aghzidin héchqandaq aldanchiliq-yalghanchiliqmu tépilmaz». □ ■

23 U haqaretlen'ginide, til qayturmaytti. Azab-oqubet chekkende, U héch tehdit salmaytti; eksiche, Özini adil höküm chiqarghuchining qollirigha tapshuratti. □ ■

24 U Özi bizning gunahqa nisbeten ölüp, heqqaniyliqqa nisbeten yashishimiz üçün yaghash tüwrükte gunahlirimizni zimmisige aldi;

■ 2:20 1Pét. 3:14; 4:14. ■ 2:21 Yuh. 13:15; Fil. 2:5; 1Yuh. 2:6. □ 2:22 «U gunah sadir qilip baqmighan, Uning aghzidin héchqandaq aldanchiliq-yalghanchiliqmu tépilmaz» — bu sözler «Yesh.» 53:9din élin'ghan. ■ 2:22 Yesh. 53:9; 2Kor. 5:21; 1Yuh. 3:5. □ 2:23 «U haqaretlen'ginide, til qayturmaytti. Azab-oqubet chekkende, U héch tehdit salmaytti; eksiche, Özini adil höküm chiqarghuchining qollirigha tapshuratti» — Pétrusning bu sözide «Yesh.» 53:7diki bésharet közde tutulidu. ■ 2:23 Mat. 27:39; Yuh. 8:48,49.

siler Uning yariliri bilen shipa taptinglar. □ ■
 25 Chünki burun siler qoylardek yoldin ézip ketkensiler; lékin hazir jéninglarning padichisi hem yétekchisining yénigha qaytip keldinglar. □ ■

3

Er-ayalliq munasiwet

1-2 Shuninggha oxshash, i ayallar, siler erlir-inglarga boysununglar. Shundaq qilsanglar, hetta söz-kalamgha itaet qilmaydighan erler bolsa, öz ayalining bu pezilitidin tesirlinip, ixlasmelik bilen ötküzgen pak yürüş-turushinglarga qarap, gep-sözsizla qayil qilinidu. ■

3 Güzellikinglar sirtqi körünüshtin, yeni alahide örüwalghan chéchinglar we taqighan altun zibuzinnetlerdin yaki ésil kiyimlerden bolmisun, ■

□ **2:24 «U Özi bizning gunahqa nisbeten ölüp, heqqaniyliqqa nisbeten yashishimiz üçün yaghach tüwrükte gunahlirimizni zimmisige aldi; siler uning yariliri bilen shipa taptinglar»** — «yaghach tüwrükte» (grék tilida «derexte»), «krést»ni körsitidu, elwette. Mushu yerde tilgha élin'ghan «derex» éren baghchisi oturisdiki ikki derexni, shundaqla Tewrattiki köp bashqa yerlede déyilgen «derex» toghrisidiki témini oqurmenlarning ésiqe keltüridu (mesilen, «Mis.» 15:23-26, «Qan.» 21:22-23, «Pend.» 3:18, 11:30 qatarliqlar). ■ **2:24** Yesh. 53:4; Mat. 8:17; Rim. 6:11. □ **2:25 «Chünki burun siler qoylardek yoldin ézip ketkensiler...»** — grék tilida «kétiwattatisiler», «Yesh.» 6:53ni körüng. **«lékin hazir jéninglarning padichisi hem yétekchisining yénigha qaytip keldinglar»** — «jéninglarning padichisi hem (qoghdaydighan) yétekchisi» Reb Eysa Mesih, elwette. ■ **2:25** Yesh. 53:6; Ez. 34:6; Luqa 15:4. ■ **3:1-2** Yar. 3:16; 1Kor. 14:34; Ef. 5:22; Kol. 3:18; Tit. 2:5. ■ **3:3** 1Tim. 2:9; Tit. 2:3.

⁴ belki «qelbinglardiki özünglar», yeni mömin we tinch rohtin bolghan chirimas güzelliktin bolsun; bundaқ *güzellik* Xudaning aldida intayin qimmatliktur. □

⁵ Chünki burunqi chaghlarda, Xudagha ümidini baghligan ixlasmen ayallar del mushundaқ *güzellik bilen* özlirini zinnetlep, erlirige itaet qilatti. □

⁶ Del mushundaқ yolda Sarah Ibrahimni «ghojam» dep atap, uning sözlirige boysunatti. Siler héchqandaқ weswesilerdin qorqmay ishlarni durus qilsanglar, silermu *Sarahning* perzentliri bolghan bolisiler. □ ■

⁷ Shuninggha oxshash, ey erler, silermu ayallir- inglar bilen turushta, ularni ayal kishiler bizdin ajiz bendiler dep bilip ularni chüshinip yétinglar; siler ular bilen *Xuda* shapaet qilghan hayatqa ortaқ mirasxor bolup, ularni hörmet qilinglar. Shundaқ qilsanglar, dualiringlar tosalghugha uchri-

□ **3:4 «belki «qelbinglardiki özünglar», yeni mömin we tinch rohtin bolghan chirimas güzelliktin bolsun»** — «qelbinglardiki özünglar» grék tilida «qelbdiki ichki insan» dégen söz bilen bildürülidu. □ **3:5 «Xudagha ümidini baghligan ixlasmen ayallar»** — «ixlasmen» mushu yerde «muqeddes» bilen ipadilinidu.

□ **3:6 «Siler héchqandaқ weswesilerdin qorqmay ishlarni durus qilsanglar, silermu Sarahning perzentliri bolghan bolisiler»** — «héchqandaқ weswesilerdin qorqmay ishlarni durus qilsanglar» dégenlikte tekitleydighan ish belkim, ayallar öz yoldashlrini hörmetlishi bilen teng ulardin héchqandaқ qorqmasliqi, belki Xudadinla qorqup, ixlasmen bolushi kérek. Démek, ayallarning durus ishlarni qilishning türtkisi erliridin qorqush emes, belki Xudagha ixlasmen bolushtin ibaret bolushi kérek. ■ **3:6 Yar. 18:12.**

maydu. □ ■

Heqqaniylik uchün azab chékish

⁸ Axirida, hemminglar bir niyet bir meqsette, bir-biringlarga hemderd bolup, bir-biringlarni qérindashlarche söyünglar, ich-baghri yumshaq we kemter bolunglar. □ ■

⁹ Yamanliqqa yamanliq, ahanetke ahanet bilen emes, eksiche, bext tileshter bilen jawab qayturu-nglar. Chünki siler del bu ishqa chaqirilghan-siler; shuning bilen özünglar bextke mirasxor bolisiler. ■

¹⁰ Chünki *muqeddes yazmilarda yézilghinidek*: — «Kimki hayatni söyüp, yaxshi kün körgüchi bolay dése, Tilini yamanliqtin tartsun, Lewliri mekkarliqtin néri bolsun; ■

□ **3:7** «Shuninggha oxshash, ey erler, silermu ayalliringlar bilen turushta, ularni ayal kishiler bizdin ajiz bendiler dep bilip ularni chüshinip yétinglar» — «ajiz bende» grék tilida «ajiz qacha-qucha» dégen söz bilen ipadilinidu. Rosul Pétrusning mushu yerde hem erler hem ayallarmu Xudaning xizmitide bolghan qorallar yaki eswablar ikenlikini tekitlimekchi. Mushu yerde «chüshinip yétish» grék tilida «bilish» bilen ipadlinidu. «Yar.» 4:1 we izahatini körüng. Bu ibare erning ayalining öz jinsiy muhebbitige bolghan mohtajliqini untumasliqini öz ichige alidu. «siler ular bilen Xuda shapaet qilghan hayatqa ortaq mirasxor bolup, ularni hörmet qilinglar» — «Xuda shapaet qilghan hayatqa mirasxor» — grék tilida «hayatning shapaitige mirasxor...». ■ **3:7** Ef. 5:25-33; Kol. 3:19. □ **3:8** «...ich-baghri yumshaq we kemter bolunglar» — yaki «... ich-baghri yumshaq we edeplik bolunglar». ■ **3:8** Rim. 12:16; 15:5; 1Kor. 1:10; Fil. 2:2; 3:16. ■ **3:9** Law. 19:18; Pend. 20:22; 24:29; Mat. 5:39; 25:34; Rim. 12:17; 1Kor. 6:7; 1Tés. 5:15; 1Tim. 4:8. ■ **3:10** Zeb. 34:12-16; Yaq. 1:26.

11 Yamanliqtin özini tartip,
Güzel emellerni qilip yürsun;
Aman-xatirjemlikni izdep, uni qoghlap
yürsun. □ ■

12 Chünki Perwerdigarning közi heqqaniylarning
üstide turidu,
Uning quliqi ularning iltijalirigha ochuq turidu;
Lékin Perwerdigarning yüzi rezillik
yürgüzgüchilerge qarshi turidu». □ ■

13 Eger siler daim yaxshi ishlarni qilishqa intilsen-
glar, kim silerge yamanliq qilar? □

14 Lékin hetta heqqaniylik yolida azab-oqubet
cheksenglarmu, oxshashla bextliksiler! Lékin
ularning wehimisidin qorqmanglar we alaqqade
bolmanglar; □ ■

15 belki qelbinglarda Reb Mesihni hemmidin
üstün dep bilinglar; silerde bolghan ümidning
sewebini sorighanlarga mömin-mulayimlik we
ixlasliq bilen jawab bérishke hemishe teyyar

□ **3:11** «aman-xatirjemlikni izdep,..» — yaki «hemmeylen bilen inaq ötüşke tiriship,..». ■ **3:11** Zeb. 37:27; Yesh. 1:16; 3Yuh. 11.

□ **3:12** «...Chünki Perwerdigarning közi heqqaniylarning üstide turidu, Uning quliqi ularning iltijalirigha ochuq turidu; lékin Perwerdigarning yüzi rezillik yürüzgüchilerge qarshi turidu» — (10-12-ayet) «Zeb.» 34:12-16. ■ **3:12** Zeb. 34:12-16. □ **3:13**

«Eger siler daim yaxshi ishlarni qilishqa intilsenglar,..» — bezi kona köchürmilerde «eger siler yaxshi qilghuchilarni ülgë qil-sanglar,..» déyilidu. □ **3:14** «Lékin ularning wehimisidin qorqmanglar we alaqqade bolmanglar...» — «Yesh.» 8:12.

■ **3:14** Yesh. 8:12-13; Yer. 1:8; Mat. 5:10; 1Pét. 2:20; 4:14.

turunglar. □ ■

16 Herdaim wijdaninglarni pak tutunglar; shuning bilan silerge «yamanliq qilghuchilar» dep tōhmet qilghanlar silerning Mesihde bolghan peziletlik yürüş-turushunglarni körüp, özliri qilghan tōhmetlerdin xijil bolsun. ■

17 Chünki Xudaning iradisi shundaq bolsa, yaxshiliq qilghininglar üçün azab-oqubet cheksenglar, bu yaman ish qilghininglar tüpeylidin azab-oqubet chekkinginglardin ewzel, *elwette*.

18 Chünki Mesih bizni Xuda bilen yarashturush üçün, yeni Heqqaniy Bolghuchi heqqaniy emeslerni dep, birla qétimliq azab-oqubet chekti; gerche U ten jehette öltürülgen bolsimu, lékin

□ **3:15 «belki qelbinglarda Reb Mesihni hemmidin üstün dep bilinglar»** — bu sözler «Yesh.» 8:13de tépilidu. «Reb Mesihni hemmidin üstün dep bilinglar» grék tilida «rebni muqeddes qilip» dégen söz bilen ipadilinidu. Mushu ayette «muqeddes» dégen söz «pak» dégen adettiki menide ishlitilmey, belki Rebning hemme bashqa zatlardin pütünley bashqiche, pütünley üstün ikenlikini bildüridu. «silerde **bolghan ümidning sewebini sorighanlar**» — «ümid» — menggülik hayatqa baghlighan, *elwette*. «silerde **bolghan ümidning sewebini sorighanlarga mömin-mulayimliq we ixlasliq bilen jawab bérishke hemishe teyyar turunglar**» — «ixlasliq bilen» grék tilida «qorqunch bilen» dégen söz bilen ipadilinidu. Bizningche bu qorqunch: (1) Xudadin bolidu — démek, men jawab berginimde ademning chirayidin yaki uni renjitishtin qorqmaymen, belki peqet Xudadin qorqimen, we (2) jawabimning birer jayining heqiqettin ézip kétishidin, gépimining xataliq yéri bolup qélishidin qorqushmu bar. ■ **3:15** Ayup 1:21; Zeb. 119:46; Ros. 4:8. ■ **3:16** Tit. 2:8; 1Pét. 2:12,15.

rohta janlanduruldi; □ ■

¹⁹ shuning bilen U solap qoyulghan rohlarning yénigha mushu rohiy hayatliqi bilen bérip, *Özining bu ghelibisini jakarlidi.* □ ■

²⁰ *solap qoyulghan* bu rohlar burunqi zamanda, yeni Nuh *peyghemberning* künliride, kéme yasiliwatqan mezgilde Xuda sewrchanliq bilen *kishilerning towa qilishini* kütkinide, Uninggha itaetsizlik qildi. Peqet shu kémige kirgen birqanchisi, yeni jemiy sekkiz jan su arqiliq

□ **3:18** «yeni **Heqqaniy Bolghuchi heqqaniy emeslerni dep, birla qétimliq azab-oqubet chekti**» — «Heqqaniy Bolghuchi» Mesihni körsitidu, elwette. «gerche **U ten jehette öltürülgen bol-simu, lékin rohta janlanduruldi**» — bu ajayib heqiqet toghru-luq «qoshumche söz»imizde toxtilimiz. ■ **3:18** Rim. 5:6; Ibr. 9:15,28. □ **3:19** «shuning **bilen U solap qoyulghan rohlarning yénigha mushu rohiy hayatliqi bilen bérip, Özining bu ghelibisini jakarlidi**» — «mushu rohiy hayatliq bilen bérip...» grék tilida «uningda bérip...» bilen ipadilinidu. Eyni grékche tékistte uning némini jakarlighini éniq déyilmigen. Biz «Özining ghelibisi»ni qoshup yazduq. Chünki uyghur tilida «jakarlash» dégen péilning melum bir toldurghuchisi bolushi kérek, shuningdek Mesih ulargha uq-turghan xewerning mezmuni choqum Özining bayatin ada qilghan ulugh qurbanliqi bilen munasiwiti bolushi lazim. ■ **3:19** 1Pét. 4:6.

qutquzuldi. □ ■

²¹ Mana bu «sugha chömüldürüş»ning béshariti bolghan. Emdi chömüldürüş — bedenning kirdin tazilinishi emes, belki ademning pak wijdan bilen Eysa Mesihning tirildürülüşhi arqiliq Xudadin tiligen telipi — bizni hazir qutquzuwatidu □ ■

²² (Mesih *tirilip* ershke chiqip, perishtiler, barliq rohiy hoquqdarlar we küchlükler Uninggha bosunduruldi we u Xudaning ong yénida turmaqta). ■

4

□ **3:20** «...solap qoyulghan bu rohlar burunqi zamanda, yeni Nuh peyghemberning künliride, kéme yasiliwatqan mezgilde Xuda sewrchanliq bilen kishilerning towa qilishini kütkinide, Uninggha itaetsizlik qildi. Peqet shu kémige kirgen birqanchisi, yeni jemiý sekkiz jan su arqiliq qutquzuldi» — «solap qoyulghan bu rohlar» toghrisida alimlarning ikki xil qarishi bar: (1) ular Nuh peyghemberning dewride qiz-ayallargha neps-shehwet qilghan perishtilerni körsitidu («Yar.» 6:1-6ni we izahatni, «2Pét.» 2:4-5, «Yeh.» 6-8ni körüng); (2) Nuh peyghember dewridiki Xudaning sözige kirmigen, rehimini ret qilip topanda ölgen itaetsiz ademlerning insaniy rohlirini körsitidu. «Qoshumche söz»imizde bu ikki pikir we toluq ayetning menisi üstide toxtilimiz. ■ **3:20** Yar. 6:3,14; 8:18; Mat. 24:37; Luqa 17:26; Rim. 2:4; 2Pét. 2:5. □ **3:21** «Mana bu «sugha chömüldürüş»ning béshariti bolghan. Emdi chömüldürüş — bedenning kirdin tazilinishi emes, belki ademning pak wijdan bilen Eysa Mesihning tirildürülüşhi arqiliq Xudadin tiligen telipi — bizni hazir qutquzuwatidu» — «ademning pak wijdanining ... Xudadin tiligen telipi» dégenning bashqa bixil terjimisi «ademning pak wijdan üçün... Xudadin tiligen telipi». Bu ikki terjime, shundaqla bu muhim ayet oghruluq «qoshumche söz»imizde toxtilimiz. ■ **3:21** Ros. 2:38-39; Ef. 5:26; Kol.2:11-13 ■ **3:22** Ef. 1:20.

Xuda yolida yashash

¹ Emdi Mesih ténide azab-oqubet chekkeniken, silermu shundaq irade bilen özünglarni qorallandurunglar. (chünki *Xuda yolida* öz ténide azab-oqubet chekken kishi gunahtin qol üzgen bolidu;■

² undaq kishi ténide qalghan hayatini yene insaniy neps-heweslerge bérilish bilen emes, belki Xudaning iradisige muwapiq ötküzidu).■

³ Chünki künlirimizni yat ellik étiqadsizlarning iradisige emel qilish bilen, yeni hertürlük buzuqchiliq-shehwaniylik, neps-hewesler, haraqkeshlik, eysh-ishret, meyxorluq we yirginchlik butpereslikler ichide ötküzginimiz emdi kupaye qilar!□ ■

⁴ Bu ishlarda ular silerning ulargha hemrah bolup shundaq iplasliqqa yügürmigenlikinglarga ejebninip, silerni haqaretlimekte.

⁵ Ular hamam hem tiriklerni we ölgenlerni soraq qilishqa teyyar Turghuchigha hésab bermey qal-

■ **4:1** Rim. 6:7; Ibr. 12:1. ■ **4:2** Rim. 14:7; 2Kor. 5:15; Gal. 2:20; Ef. 4:24; 1Tés. 5:10; Ibr. 9:14. □ **4:3** «Chünki künlirimizni

yat ellik étiqadsizlarning iradisige emel qilish bilen...» — «yat ellik étiqadsizlar» grék tilida «yat ellikler» yaki «taipiler» dégen birla söz bilen ipadilinidu. Injil dewri kelgüche Yehudiylardin bashqa pütkül dunyadikiler («yat eller») dégüdek butperes idi; shunga mushu yerde Pétrus bu ibare bilen «butperes kapirlar»ni körsitidu. Pétrusning bu xétining eslidiki oqurmenliri, shübhisizki, mushundaq ademlerdin idi. «hertürlük buzuqchiliq-shehwaniylik, neps-hewesler, haraqkeshlik, eysh-ishret, meyxorluq we yirginchlik butpereslikler ichide ötküzginimiz emdi kupaye qilar!» — «kupaye qilar!» — Bu intayin kinayilik, hejwiyy gep, elwette.

■ **4:3** Ef. 4:17.

maydu.□

⁶ Shunga del shu sewebtin, ölgenler ette yashawatqan insanlar *soraq qilinidighandek soraq qilinip*, Xudagha nisbeten rohta yashisun dep, ularghimu xush xewer yetküzülgen.□ ■

Xudaning sadiq xizmetchisi

⁷ Emdi barliq ishlarning axirlidighan küni yéqinlashmaqta; shunga, salmaq bolunglar we dua qilishqa segek turunglar.■

⁸ Lékin hemmidin muhimi, bir-biringlarga qizghin méhir-muhebbette turuwéringlar. Chünki «méhir-muhebbet nurghunlighan gunahlarni yapar».□ ■

⁹ Bir-biringlardin aghrinmay özara méhmandost bolunglar. ■

¹⁰ Xuda teripidin herbiringlarga ata qilin'ghan iltipatqa binaen, uning hertereplik méhri-

□ **4:5** «ular **haman hem tiriklerni we ölgenlerni soraq qilishqa teyyar Turghuchigha hésab bermey qalmaydu**» — «soraq qilishqa teyyar Turghuchi» Mesihni körsitidu. □ **4:6** «**Shunga del shu sewebtin, ölgenler ette yashawatqan insanlar soraq qilinidighandek soraq qilinip, Xudagha nisbeten rohta yashisun dep, ularghimu xush xewer yetküzülgen**» — «xush xewer» — Muqeddes kitabta Mesihning ölümü we tirilishidin bolghan nijat toghruluq, elwette. Bu ayet toghruluq nurghun pikirler bar. «Qoshumche söz»imizde bularni bayan qilimiz. ■ **4:6** Yuh. 5:25; 1Pét. 3:19. ■ **4:7** Luqa 21:34; 1Yuh. 2:18.

□ **4:8** «**méhir-muhebbet nurghunlighan gunahlarni yapar**» — bu sözler Tewrattiki Sulaymanning «pend-nesihetler»i din, «Pend.» 10:12din élin'ghan. Menisi, shübbhisizki, hem bashqilarning gunahlirini kechürüm qilish hem mumkin bolsa bashqilargha yaymasliqni öz ichige alidu. ■ **4:8** Pend. 10:12. ■ **4:9** Rim. 12:13; Fil. 2:14; Ibr. 13:2.

shepçitini kishilerga yetküzidighan yaxshi ghojidarlar süpitide, bu iltipat bilen bir-biringlarga xizmet qilinglar. ■

11 Kim söz qilsa, u Xudaning kalam-bésharetlerini yetküzgüchi süpitide sözlisun. Kim bashqilargha xizmet qilsa, u Xuda ata qilghan küch-qudriti bilen xizmet qilsun. Shundaq bolghanda, Xuda hemme ishta Eysa Mesih arqiliq ulughlinidu. Barliq shan-sherep we küch-qudret Uninggha ebedil'ebedgiche mensuptur, amin! □ ■

Étiqadchilarning azab-oqubetke sewr qilishi

12 Söyümlükirim, otluq sinaqning béshinglarga chüshkenlikige qarap, ajayib ishqa yoluqup qaldim, dep heyran qalmanglar. ■

13 Belki, Mesihning azab-oqubetlirige qandaq ortaq bolghan bolsanglar, siler shundaq shadlininglar. Shuning bilen Uning shan-sheripi ayan qilin'ghinida, silermu yayrap shadlinisiler. □

14 Siler Mesihning nami tüpeylidin haqaretke uchrisanglar, bextlik bolisiler! Chünki shan-sherepning Rohi, yeni Xudaning Rohi

■ **4:10** Pend. 3:28; Rim. 12:6; 2Kor. 8:11. □ **4:11** «Kim söz qilsa, u Xudaning kalam-bésharetlerini yetküzgüchi süpitide sözlisun» — «söz qilish» mushu yerde, shübhisizki, jamaette sözlesh, bolupmu telim bérishni körsitishi mumkin. ■ **4:11** Yer. 23:22.

■ **4:12** Yer. 48:10; 1Kor. 3:13; 1Pét. 1:7. □ **4:13** «Shuning bilen Uning shan-sheripi ayan qilin'ghinida, silermu yayrap shadlinisiler» — «Uning shan-sheripi ayan qilin'ghinida»: — démek, Mesih qayta kelginide.

wujudunglarga chüshken bolidu. □ ■

15 Aranglardin birining azab-oqubet chékishi hergizmu qatil, oghri, rezil yaki chépilghaq bolush sewebidin bolmisun.

16 Biraq chekken azab-oqubiti «Mesihiy» dep atalghanliqi sewebidin bolsa, u buningdin nomus qilmisun; eksiche, mushu nam *bilen atalghanliqi* üçhün Xudagha medhiye oqusun. □

17 Chünki soraqning bashlinidighan waqti-saiti keldi; soraq aldi bilen Xudaning öyidikiliridin bashlinidu; we eger biz bilen bashlansa, u halda Xudaning xush xewirige qulaq salmighanlarning aqiwiti néme bolar? □ ■

18 *Del muqeddes yazmilarda yézilghinidek:* —

«Eger heqqaniylarning qutquzulushi tes bolsa, Ixlassizlar hem gunahkarlarning aqiwiti qandaq

□ **4:14** «Siler **Mesihning nami tüpeylidin haqaretke uchrisanglar, bextlik bolisiler!** Chünki **shan-sherepning Rohi, yeni Xudaning Rohi wujudunglarga chüshken bolidu**» — «Yesh.» 11:2ni körüng. Bezi kona köchürmiliride «Ular teripidin uninggha kupurluq qilinidu, lékin silerning teripinglardin ulughlinidu» dep qoshulidu. ■ **4:14** Mat. 5:10; 1Pét. 2:20; 3:14. □ **4:16** «Biraq **chekken azab-oqubiti «Mesihiy» dep atalghanliqi sewebidin bolsa, u buningdin nomus qilmisun; eksiche, mushu nam bilen atalghanliqi üçhün Xudagha medhiye oqusun**» — «Mesihiy» grék tilida «Xristiyan».

«Mesih» grék tilida «Xristos» dep ipadilinidu. □ **4:17** «**Chünki soraqning bashlinidighan waqti-saiti keldi; soraq aldi bilen Xudaning öyidikiliridin bashlinidu**» — shübhisizki, rosul Pétrus yuqirida tilgha alghan azab-oqubetler we sinashlar Xudaning öz aillisidikilerge nisbeten birxil soraqning bashlinishi yaki terbiye bolup, kemchilikirimizni ochuq qilidighan sinaqlar, dep hésablighili bolidu. ■ **4:17** Yer. 25:29; Luqa 10:12; 23:31.

bolar?» □ ■

¹⁹ Shuning uchün, Xudaning iradisi bilen azab-oqubet chekkenler yaxshi emellerni dawam qilib, jénini wediside turidighan Yaratquchigha amanet qilib tapshursun. □

5

Aqsaqallar we yashlarga qilin'ghan nesihet

¹ Emdi men aranglardiki aqsaqallardin (Mesihning azab-oqubetlirining guwahchisi, namayan qilinidighan shan-sherepke nésip bolghuchi we silerge oxshash bir aqsaqal süpitide) shuni ötünimenki, □

² — Xudaning silerning aranglardiki padisini obdan béqinglar; ulargha yétekchilik xizmitide bolup, uni mejburen emes, belki ixtiyaren

□ **4:18 «Eger heqqaniylarning qutquzulushi tes bolsa, ixlasi-zlar hem gunahkarlarning aqiwiti qandaq bolar?»** — Tewrat «Pend.» 11:13, LXX grékche terjimisinde élin'ghan. Grék tilida «ixlassizlar hem gunahkarlar nede körünidu?!» dégen sözler bilen ipadiliniidu. ■ **4:18** Pend. 11:31. □ **4:19 «... Xudaning iradisi bilen azab-oqubet chekkenler yaxshi emellerni dawam qilib, jénini wediside turidighan Yaratquchigha amanet qilib tapshursun»** — «wedisida turidighan Yaratquchi» dégen ibare intayin ehmiyetlik. «Qoshumche söz»imizde uning üstide azraq toxtilimiz. □ **5:1 «Mesihning azab-oqubetlirining guwahchisi, namayan qilinidighan shan-sherepke nésip bolghuchi we silerge oxshash bir aqsaqal süpitide...»** — «namayan qilinidighan shan-sherep» dégenlik Mesihning qaytip kélishide namayan bolidighan shan-sherep.

zimminglarga élinglar; pul-dunya uchün emes, belki xushalliq bilen qilinglar. □ ■

³ Xudaning padisigha ghojining öz teelluqatirigha bolghinidek bolmay, belki ulargha ülgé bolunglar. □ ■

⁴ Shundaq qilsanglar, Bash Padichi ashkare bolghanda, menggü tozumas shan-sherep tajigha érishisiler. □ ■

⁵ Ey yashlar, chonglarga boysununglar. Shuningdek, hemminglar bir-biringlarga nisbeten

□ **5:2 «Xudaning silerning aranglardiki padisini obdan béqinglar»** — «Xudaning ... padisi» jamaet, elwette. «ulargha yétekchilik xizmitide bolup, uni mejburen emes, belki ixtiyaren zimminglarga élinglar» — «ulargha yétekchilik xizmitide bolup...» — bezi kona köchürmilerde «Xudagha qarap ulargha yétekchilik xizmitide bolup...» déyilidu. «**pul-dunya uchün emes, belki xushalliq bilen qilinglar**» — «pul-dunya uchün emes» dégenlik Pétrusning eyni sözliri: — «haramdin bolghan pul uchün emes» — Pétrusning mushu sözler bilen körsetkini: «pul ademni choqum gunahkar qilidu» dégenlik emes, chünki herbirimiz pulni ishlitishimiz kérek; uning körsetkini, shühhisizki, pulning derweqe ademni gunahkar qilish xetiri bardur. Pulning özi eslide gunahning dunyada peyda bolghanliqidin peyda bolghan; gunah bolmisa pul bolalmaytti; shu tereptinmu «haramdin bolghan».

■ **5:2** Ros. 20:28; 1Tim. 3:3; Tit. 1:7. □ **5:3 «Xudaning padisigha ghojining öz teelluqatirigha bolghinidek bolmay, belki ulargha ülgé bolunglar»** — yaki «özige amanet qilin'ghanlarga (jamaettikilerge, démek) özi beg özi xan boluwalmay, belki ulargha ülgé bolunglar». ■ **5:3** 2Kor. 1:24; Fil. 3:17; 1Tim. 4:12; Tit. 2:7.

□ **5:4 «Bash Padichi qaytip ashkare bolghanda»** — Reb Eysa qaytip kelgende. «**menggü tozumas shan-sherep tajigha érishisiler**» — grék «Olimpik» musabiqiside ghaliblargha gül-giyahtin örülgen taj in'am qilinatti. Bu bir kün ichidila tozup kétidighan taj, elwette. ■ **5:4** Yesh. 40:11; Ez. 34:23; Yuh. 10:11; 1Kor. 9:25; Ibr. 13:20; 2Tim. 4:8; Yaq. 1:12; 1Pét. 1:4; 2:25.

kichik péilliqni üstünlargha oriwélinglar. Chünki: «Xuda tekebburlargha qarshidur, lékin mömin-kemterlerge shepget qilidu». □ ■

⁶ Özünlarni Xudaning qudretlik qoli astida töwen tutunglar. Shundaq qilsanglar, waqti-saiti kelgende Xuda silerni yuqiri kötüridu; □ ■

⁷ Barliq ghem-qayghuliringlarni Uning üstige tashlap qoyunglar. Chünki U silerning ghéminglarni qilidu. ■

⁸ Özünlarni hoshyar we segek tutunglar. Chünki düshmininglar bolghan Iblis xuddi hörkirowatqan shirdek, yutqudek birsini izdep qatrap yürmekte; ■

⁹ siler étiqadinglarda ching turup uninggha qarshi turunglar. Chünki bilisilerki, pütün dunyadiki qérindashliringlarmu oxshash azab-oqubetlerning

□ 5:5 «Ey yashlar, chonglarga boysununglar. Shuningdek, hemminglar bir-biringlarga nisbeten kichik péilliqni üstünlargha oriwélinglar» — «chonglar» dégenning bashqa birxil terjimisi «aqsaqallar». Lékin mushu yerde «chonglar» yaki «yashan'ghanlar»gha toghra kélidu. «Xuda tekebburlargha qarshidur, lékin mömin-kemterlerge shepget qilidu» — «Pend.» 3:34; «Yaq.» 4:6nimu körüng. ■ 5:5 Pend. 3:34; Rim. 12:10; Fil. 2:3; Yaq. 4:6. □ 5:6 «Özünlarni Xudaning qudretlik qoli astida töwen tutunglar. Shundaq qilsanglar, waqti-saiti kelgende Xuda silerni yuqiri kötüridu» — buning toluq menisi belkim «Xudaning qudretlik qoli üstünlargha terbiye bérish üçün chüshken bolsa, uning astida töwen turunglar, özünlarni uning astida töwen tutunglar». ■ 5:6 Ayup 22:29; Pend. 29:23; Mat. 23:12; Luqa 14:11; Yaq. 4:10. ■ 5:7 Zeb. 55:22; Mat. 6:25; Luqa 12:22; 1Kor. 9:9; Fil. 4:6; Ibr. 13:5; 1Tim. 6:8. ■ 5:8 Ayup 1:7; Luqa 22:31; 1Tés. 5:6; 1Pét. 1:13; 4:7.

tügishigüche chidawatidu. □ ■

10 Emma silerni Mesih Eysa arqiliq Özining menggülik shan-sheripige chaqirghan, pütkül méhir-shepqetning Igisi bolghan Xuda azraqqine waqit azab-oqubet chekkininglardin kéyin, Özi silerni eslige keltürüp, des turghuzup, mustehkem we ulgha békitilgendek tewrenmes qilidu. □ ■

11 Uninggha *barliq* shan-sherep we küch-qudret ebedil'ebed mensup bolghay, amin! □

Axirqi salam

12 Men bu qisqighina xetni yézip, özüm sadıq qérindishim dep bilidighan Silwanusning wasitisi bilen silerge yollidim. Ushbu xetni yézishimning meqsiti, silerge jékilesh we silerni righbetlendürüş, shundaqla Xudaning heqiqiy

□ **5:9** «Chünki **bilisilerki, pütün dunyadiki qérindashliringlarmu oxshash azab-oqubetlerning tügishigüche chidawatidu**» — «pütün dunyadiki qérindashlar» dégenlik belkim (1) Yehudiye--Galiliyede turuwatqan, öz yurtdashliri teripidin ziyankeshlikke uchrawatqan Yehudiy qérindashlarni; (2) «yat ellik qérindashlar» — yat ellik butperesler arisida turuwatqan, ular teripidin ziyankeshlikke uchrawatqan Yehudiy emes qérindashlarni, yaki; (3) her ikkisini körsitidu. «... tügishigüche chidawatidu» dégen söz bu azab-oqubetlerning; (1) Xudaning meqsetlirige, shundaqla Öz muqeddes bendilirige zörür ikenlikini we; (2) cheklik ikenlikini körsitidu. ■ **5:9** Ef. 4:27; Yaq. 4:7. □ **5:10** «Xuda... **Özi silerni eslige keltürüp...**» — eslige keltürüp» yaki «qorallandurup» yaki «kamil qilip...». «(silerni) ... **ulgha békitilgendek tewrenmes qilish**» — grék tilida bir péil bilenla ipadilinidu. ■ **5:10** Ibr. 10:37; 1Pét. 1:6. □ **5:11** «Uninggha **barliq shan-sherep we küch-qudret ebedil'ebed mensup bolghay, amin!**» — bezi kona köchürmilerde peqet «Uninggha barliq küch-qudret ebedil'ebed mensup bolghay, amin!» déyilidu.

méhir-shepqtining ene shundaq ikenlikige guwahliq bérishtin ibarettur. Bu méhir-shepette ching turunglar.□

¹³ Siler bilen bille tallan'ghan Babilda turuwatqan jamaet we oghlum Markustin silerge salam. □

¹⁴ Bir-biringlar bilen méhribanlarche söyüshüp salamlashinglar.

Silerge, yeni Mesihde bolghan hemminglarga amanliq-xatirjemlik yar bolghay!■

□ **5:12** «Men **bu qisqighina xetni yézip, özüm sadiq qérindishim dep bilidighan Silwanusning wasitisi bilen silerge yollidim**» — mushu Silwanus belkim eslide rosul Pawlusning hemrahi we xizmetdishi bolghan Silwanus idi (mesilen «Ros.» 16-17-bablarni körüng) «Silwanusning wasitisi bilen» — yeni mumkinchilik barki, ushbu xetni yézishqa Silwanus rosul Pétrusqa katip bolghanidi. «Ushbu **xetni yézishimning meqsiti, silerge jékilesh we silerni righbetlendürüsh...**» — «jékilesh» we «righbetlendürüsh» grék tilida bir péil bilenla ipadilinidu. □ **5:13** «**Siler bilen bille tallan'ghan Babilda turuwatqan jamaet**» — bezi tarixshunaslar «Babil» dégenlikni heqiqiy (Efrat deryasi boyidiki) Babilon (Babil) shehirini körsitidu, dep qaraydu. Yene beziler «Babil»ni «Rim shehirining étiqadchilar arisidiki mexpiy nami» dep qaraydu — shu waqittiki étiqadchilar Rim shehirini mexpiy halda Babil (chirikliship ketken «bu dunya»ning simwoli) dep atighan bolushi mumkin. Rosul Pétrusning Babil shehiride bolghanliqi toghrisida tarixta melumat yoq we uning Rim shehiride turghanliqi toghruluq ispat bar. «**jamaet**» — eslidiki grékche tékiste — «turuwatqan qiz». Bu ibare Rimdiki jamaetni körsitishi mumkin. «**oghlum Markustin silerge salam**» — «oghlum Markus» rosul Pétrusning rohiy jehettiki ogli. Emeliyette Markus Pétrusningki jiyen ukisi bolushi mumkin idi. ■ **5:14** Rim. 16:16; 1Kor. 16:20; 2Kor. 13:12; 1Tés. 5:26.

Muqeddes Kalam (latin yéziq)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Latin script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5